

GODIŠNJA KONFERENCIJA

„INOVATIVNI PRISTUP, BUDUĆNOST JE POČELA: INTERNA
REVIZIJA, DATA ANALYSIS I SPECIJALISTIČKA ZNANJA“

04. - 06. April/travanj 2019. godine, GRAND HOTEL PARK,
DUBROVNIK

MSFI 15 i MSFI 16

Martina Butković

Sigma Tax Consulting d.o.o., Zagreb

Sadržaj

I. MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima

1. Uvod
2. Razlozi za promjenu modela priznavanja prihoda
3. Primjena
4. Promjene u modelu
5. Model u pet koraka
6. Utjecaj na finansijske izvještaje

I. MSFI 16 Najmovi

1. Uvod
2. Razlozi za promjenu
3. Primjena
4. Računovodstvo najmova kod najmoprimeca
5. Računovodstvo najmova kod najmodavatelja
6. Prodaja i povratni najam
7. Prva primjena MSFI 16

MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima

MSFI 15: Prihodi od ugovora s kupcima

Uvod

- MSFI 15 postavlja principe koje subjekt primjenjuje kada izvješćuje o prirodi, iznosu, periodu evidentiranja prihoda i neizvjesnosti ostvarivanja prihoda te o novčanim tijekovima iz ugovora s kupcima.
- MSFI 15 je izdao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde krajem svibnja 2014. godine
- U primjeni je za razdoblja izvještavanja koja započinju 1.1.2018. i nakon toga
- Zamjenjuje: MRS 18 Prihodi i MRS 11 Ugovori o izgradnji i povezana tumačenja vezana uz priznavanje prihoda: IFRIC 13 Programi nagrađivanja lojalnosti kupaca, IFRIC 15 Ugovori za izgradnju nekretnina, IFRIC 18 Prijenos imovine s kupca i SIC-31 Prihod – nenovčane transakcije koje uključuju usluge oglašavanja

MSFI 15: Razlozi za promjenu modela priznavanja prihoda

- Prije uvođenja MSFI 15 postojala je značajna raznolikost i nekonzistentnost u priznavanju prihoda između pojedinih industrija i unutar istih industrija prouzročena ograničenim uputama o važnim pitanjima, kao što su evidentiranje ugovora s višestrukim elementima i postupanje s kompleksnim transakcijama
- Različiti principi priznavanja prihoda u odnosu na US GAAP

MSFI 15: Primjena

- Primjenjuje se na sve ugovore s kupcima osim na:
 - ugovore o najmu (MRS-a 17 najmovi)
 - ugovore o osiguranju (MSFI 4 Ugovori o osiguranju);
 - financijske instrumente i druga ugovorna prava ili obveze iz djelokruga MSFI-ja 9 Financijski instrumenti, MSFI-ja 10 Konsolidirani financijski izvještaji, MSFI-ja 11 Zajednički pothvati, MRS-a 27 – Odvojeni financijski izvještaji i MRS-a 28 – Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke pothvate; i
 - nemonetarne razmjene između subjekata koji obavljaju istu poslovnu djelatnost da bi se olakšala prodaja kupcima ili potencijalnim kupcima.

MSFI 15: Promjene u modelu

MRS 18/11	MSFI 15
Posebni modeli za priznavanje prihoda od prodaje robe, usluga i ugovora o izgradnji	Jedinstveni model u pet koraka za zasebne obveze isporuke tijekom vremena ili isporuke u određenom trenutku
	Fokus na obvezi izvršenja iz ugovora i alokaciji cijene transakcije na zasebne obveze izvršenja
Fokus na prijenosu rizika i koristi	Fokus na prijenosu kontrole
Ograničena uputstva o evidentiranju prihoda	Detaljnija uputstva o evidentiranju prihoda
Zahtjevane objave često neadekvatne za investitora za razumijevanje prihoda i korištenih pretpostavki i procjena	Opsežniji zahtjevi za objavama u financijskim izvještajima

MSFI 15: Model u pet koraka

1. korak: Identifikacija ugovora s kupcem

- Vrsta ugovora: pisani, usmeni ili podrazumijevani
- Kriteriji ugovora u opsegu MSFI-ja 15:
 - Ugovor ima komercijalni sadržaj
 - Ugovorne strane su se sporazumjele oko uvjeta i obvezale na izvedbu
 - Uvjeti plaćanja mogu se utvrditi i naplata je vjerojatna
- Spajanje ugovora pod određenim preduvjetima
- Izmjene ugovora kao zaseban ugovor ili dio izvornog ugovora
- Pojedinačni ugovor ili portfelj ugovora

MSFI 15: Model u pet koraka

2. korak: Utvrđivanje zasebne / zasebnih obveza po ugovoru

- Obveza izvršenja = obećanje (eksplicitno ili implicitno) prijenosa dobara ili usluga kupcima
- Zasebna obveza izvršenja – svaki različit proizvod ili usluga kojeg/koju se subjekt obvezuje isporučiti ili grupa proizvoda u određenim slučajevima
- Identifikacija jedinstvene obveze izvršenja za niz dobara ili usluga koje su u osnovi iste, a koje zadovoljavaju određene kriterije

MSFI 15: Model u pet koraka

3. korak: Utvrđivanje naknade za transakciju

- Naknada za transakciju = iznos naknade koja se očekuje u zamjenu za isporučenu robu i/ili usluge isključujući iznos koji se prikuplja za treće strane
- Naknada za transakciju može biti fiksna, varijabilna ili kombinacija obje
- Naknada za transakciju odražava utjecaj udio komponente financiranja, nenovčane naknade, naknade plaćene ili plative kupcu, limitirajućih faktora ograničenja kod varijabilnih naknada
- Varijabilni dio naknade priznaje se samo u mjeri u kojoj je vrlo vjerojatno da kasnije neće doći do značajnijeg ispravka ranije priznatog prihoda

MSFI 15: Model u pet koraka

3. korak: Utvrđivanje naknade za transakciju (nastavak)

- Čimbenici koji utječu na varijabilnu naknadu:
 - Popusti na količinu
 - Popusti na cijenu
 - Povrati
 - Poticaji
 - Kazne itd.

MSFI 15: Model u pet koraka

4. korak: Alokacija naknade za transakciju na obvezu izvršenja

- Naknada za transakciju raspoređuje se na svaku pojedinačnu obvezu izvršenja na bazi relativnog udjela pojedinačne usluge ili proizvoda u ukupnoj naknadi.
- Procjena naknade po obvezi izvršenja u slučaju kada nije poznata pojedinačna cijena pojedine robe/usluge – uzeti u obzir sve raspoložive informacije u momentu procjene uključujući i karakteristike kupca, alokacija varijabilnog dijela naknade na pojedinu obvezu izvršenja prema ugovornim uvjetima.

MSFI 15: Model u pet koraka

5. korak: Priznavanja prihoda kod ispunjenja obveze izvršenja

- Prihod se priznaje u momentu kada subjekt ispuni svoju obvezu izvršenja prijenosom dobara ili usluge kupcu, a što se ostvaruje u momentu kada kupac ostvari kontrolu nad tom robom ili uslugama.
- Ispunjene obveze izvršenja može biti:
 - U određenom trenutku, ili
 - Tijekom vremena.
- U slučaju isporuke tijekom vremena subjekt priznaje prihod bilo metodom zasebnog inputa ili outputa za mjerenje napretka u odnosu na pojedinu obvezu izvršenja uz obveznu primjenu dosljedne metode za sve slične slučajeve.

MSFI 15: Model u pet koraka

5. korak: Priznavanja prihoda kod ispunjenja obveze izvršenja (nastavak)

- Prijenos kontrole tijekom vremena postoji samo ako je ispunjen jedan od dolje navedenih uvjeta:
 - Subjekt stvara imovinu ili dodaje vrijednost imovini koju kupac kontrolira tijekom stvaranja ili dodavanja vrijednosti
 - Subjektova izvedba ne stvara imovinu koja ima zamjensku uporabu i subjekt ima provedivo pravo na naplatu dovršenog dijela izvedbe
 - Kupac istovremeno prima i konzumira koristi od subjektove izvedbe, budući da subjekt izvodi, a drugi subjekt ne treba ponoviti izvedbu do sad dovršenog dijela

MSFI 15: Ostali zahtjevi

- **Portfelj ugovora** – iako MSFI 15 određuje postupanje vezano uz pojedinačne ugovore s kupcima, u pojedinim slučajevima, subjekt može primijeniti navedene zahtjeve na portfelj ugovora s kupcima umjesto da primjenjuje zahtjeve na svaki pojedinačni ugovor s kupcem.
- **Troškovi vezani uz ugovor s kupcem** – ukoliko troškovi nastali vezano uz ispunjenje obveze izvršenja iz ugovora s kupcem nisu u djelokrugu nekog drugog Standarda, subjekt priznaje imovinu uz ispunjenje sljedećih kriterija:
 - troškovi se izravno odnose na ugovor ili na očekivani ugovor
 - uslijed troškova se stvaraju ili poboljšavaju resursi koji će se koristiti za ispunjavanje obveza izvršenja u budućnosti
 - očekuje se da će se troškovi nadoknaditi.

MSFI 15: Utjecaj na finansijske izvještaje

- Ovisno o industriji, primjena MSFI 15 može, između ostalog, utjecati na:
 - trenutak priznavanja prihoda
 - strukturu marže po ugovorima s kupcima
 - pokazatelje na temelju prihoda
 - objave u finansijskim izvještajima
 - utvrđivanje koeficijenata vezano uz finansijska zaduženja.

MSFI 16 Najmovi

MSFI 16: Najmovi

Uvod

- MSFI 16: Najmovi izdan je u siječnju 2016. godine (Odbor za međunarodne računovodstvene standarde)
- Standard je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine i primjenjuje se na periode koji započinju 1. siječnja 2019. ili kasnije
- MSFI 16 propisuje način priznavanja, mjerjenja, prikazivanja i objavljivanja najmova za obje ugovorne strane (najmodavca i najmoprimca)
- Zamjenjuje MRS 17 – Najmovi i pripadajuća pojašnjenja MRS-a 17 (IFRIC 4, SIC 15 i SIC 27).

MSFI 16: Razlozi za promjenu

- Manjak transparentnosti informacija o imovini i obvezama po osnovi najmova po prijašnjim standardima:
 - Operativni najmovi nisu bili uključeni u izvještaj o finansijskom položaju najmoprimatelja i u finansijskim izvještajima iskazivani su kao troškovi razdoblja s obvezom objave budućih ugovorenih plaćanja najmova u bilješkama uz finansijske izvještaje
 - Finansijski najmovi iskazivani su u izvještaju o finansijskom položaju najmoprimatelja kao imovina i obveze
 - Utvrđivanje kada je najam ekonomski sličan kupnji imovine koja je predmetom najma
- Neusporedivi podaci o zaduženosti najmoprimatelja

MSFI 16: Primjena

- MSFI 16 „Najmovi“ primjenjuje se na sve najmove, uključujući podnajmove, izuzev: [toč. 3. MSFI-ja 16]
 - najmova namijenjene istraživanju odnosno eksploataciji minerala, nafte, prirodnog plina i sličnih neobnovljivih izvora
 - najmova biološke imovine koju drži korisnik najma (MRS 41 „Poljoprivreda“)
 - ugovora o koncesijama za usluge (IFRIC 12 „Sporazumi o koncesijama za usluge“)
 - licencija za intelektualno vlasništvo koje daje davatelj najma (MSFI 15 „Prihodi od ugovora s kupcima“) i
 - prava korisnika najma prema ugovorima o licencijama za filmove, video-sadržaje, igre, rukopise, patente i autorska prava i slične stavke iz djelokruga MRS-a 38 „Nematerijalna imovina“.

MSFI 16: Primjena (nastavak)

- Korisnik najma može odlučiti da na unajmljenu nematerijalnu imovinu osim prethodno navedene primjeni MSFI 16. [toč. 4. MSFI-ja 16]]
- Izuzeće od primjene MSFI 16:
 - najmovi na rok od 12 ili manje mjeseci koji ne sadrže opciju otkupa – ovaj izbor temelji se na klasifikaciji predmeta najma, i
 - najmovi kod kojih je nova imovina koja je predmetom najma male vrijednosti (kao što su osobna računala ili manji predmeti uredskog namještaja) – odluka o izboru ovog načina donosi se pojedinačno za svaki najam.

MSFI 16: Ugovor o najmu

- Ugovor o najmu = ugovor na temelju kojeg najmodavac prenosi na najmoprimca pravo korištenja neke imovine (predmet najma) u dogovorenom razdoblju u zamjenu za protučinidbu.
- Uvjeti koji moraju biti zadovoljeni kako bi se određeni ugovor smatrao najmom:
 - ugovorom se definira korištenje određene imovine (predmeta najma); i
 - ugovorom se prenosi pravo korištenja određene imovine na najmoprimca.
- Pravo korištenja preneseno je na najmoprimca ako:
 - će najmoprimcu pritjecati stvarne ekonomske koristi od upotrebe imovine tijekom razdoblja uporabe (najmoprimac ima isključivo pravo korištenja imovine); i
 - najmoprimac ima pravo donošenja odluka u svezi s načinom uporabe imovine tijekom razdoblja najma.

MSFI 16: Predmet najma

- Određena imovina je predmetom najma ukoliko:
 - je eksplicitno ili implicitno određena ugovorom
 - ako najmodavac ne može i nema pravo zamjene te imovine nekom drugom
- Pravo najmodavca na zamjenu postoji samo onda:
 - ako najmodavac ima i stvarnu mogućnost kroz razdoblje korištenja utvrđenu imovinu zamijeniti alternativnom, i
 - ako bi zamjenom ostvario ekonomske koristi.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca

Bilanca

Imovina
(pravo korištenja)

Dugoročne financijske obveze

Kratkoročne financijske obveze

Račun dobiti i gubitka

Trošak amortizacije

Operativni trošak

Trošak kamata

Financijski trošak

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca (nastavak)

Početno priznavanje imovine

- Od prvog dana trajanja najma, najmoprimac imovinu s pravom korištenja mjeri po trošku.
- Trošak imovine s pravom korištenja uključuje:
 - i. iznos početno mjerene obveze po osnovu najma
 - ii. sva plaćanja po osnovu najma izvršena na ili prije prvog dana trajanja najma, umanjeno za eventualne primljene poticaje u vezi s najmom
 - iii. sve početne direktnе troškove koje je stvorio najmoprimac
 - iv. procjenu troškova koji će najmoprimcu nastati prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, obnavljanja lokacije na kojoj se imovina nalazi ili vraćanja imovine u stanje kakvo iziskuju sporazuma o najmu.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca (nastavak)

Početno priznavanje imovine (nastavak)

- Razdvajanje komponente najma kod ugovora koji sadrži komponentu najma i dodatne komponente najma i one koje nisu najam:
 - naknadu koju plaćaju najmoprimatelji raspodjeljuju na temelju relativno odvojenih cijena koje se procjenjuju ako cijene nisu trenutno dostupne
 - najmoprimatelji, već prema vrsti imovine koja je predmetom najma, mogu odlučiti da komponente predmeta najma koje se ne odnose na najam ne razdvajaju od onih koje se odnose na najam, te sve komponente obračunati kao najam.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca (nastavak)

Mjerenje imovine nakon početnog priznavanja

- Nakon početnog priznavanja, imovinu s pravom korištenja najmoprimac mjeri po modelu troška, osim ako:
 - imovina s pravom korištenja nije ulaganje u nekretninu koje najmoprimatelj vrednuje po fer vrijednosti sukladno MRS-u 40, ili
 - se imovina s pravom korištenja ne odnosi na kategoriju nekretnina, postrojenja i opreme koju korisnik iskazuje metodom revalorizacije iz MRS-a 16, u kom slučaju je moguće revalorizirati svu imovinu s pravom korištenja iz te kategorije nekretnina, postrojenja i opreme.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod korisnika najma (nastavak)

Početno priznavanje obveza za najam

- Na prvi dan trajanja najma, najmoprimac obvezu po osnovu tog najma mjeri po sadašnjoj vrijednosti svih plaćanja u vezi s najmom koja nisu izvršena na taj dan (fiksna plaćanja, varijabilna plaćanja, iznose koji se očekuju da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru zajamčenog ostatka vrijednosti, cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerojatnost da će najmoprimac iskoristiti tu opciju, kazne za raskid ugovora)
- Obveze se diskontiraju po kamatnoj stopi sadržanoj u najmu ako je stopu lako utvrditi
- U slučajevima kad tu kamatnu stopu nije moguće lako utvrditi, najmoprimac primjenjuje inkrementalnu kamatnu stopu zaduženja.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimeca (nastavak)

Kamatna stopa sadržana u najmu

- Kamatna stopa koja odražava sadašnju vrijednost
 - plaćanja za najam, i
 - nezajamčenog ostatka vrijednosti koji je jednak zbroju:
 - fer vrijednosti imovine koja je predmetom najma, i
 - početnih direktnih troškova davatelja najma.

Inkrementalna stopa na zaduženje korisnika najma

- Kamatna stopa koju bi korisnik najma morao plaćati na zaduženje kroz slično razdoblje i uz slični instrument osiguranja na sredstva neophodna za nabavu imovine vrijednosti koja je slična vrijednosti imovine s pravom korištenja u sličnom ekonomskom okružju.

Variabilna plaćanja najma vezana za neki indeks ili stopu

- Indeks odnosno stopa na datum početka najma

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca(nastavak)

Razdoblje najma

- Neopozivo razdoblje kroz koje korisnik najma ima pravo koristiti imovinu koja je predmetom najma, uvećano za:
 - i. razdoblje produljenja ako je razumno sigurno da će korisnik najma iskoristiti opciju produljenja
 - ii. razdoblja obuhvaćena opcijom raskida ako je razumno sigurno da korisnik najma tu opciju neće iskoristiti.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmoprimca (nastavak)

Naknadno priznavanje obveza za najam

- Početno priznate obveze usklađuju se naknadno:
 - za izvršena plaćanja po osnovu najma
 - promjene kamatne stope sadržane u najmu
 - promjene varijabilnog dijela naknade (indeksi, stope)
 - promjene ugovornih uvjeta najma
 - promjene procjene ostalih dijelova obveze za najam.
- Rezultati ponovnog mjerjenja obračunavaju se kao usklađenje imovine s pravom korištenja.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmodavatelja

Klasifikacija najma

- Najmodavatelj klasificira najmove kao:
 - financijske najmove (ako se njime prenose gotovo svi rizici i nagrade povezani s vlasništvom nad predmetom najma) ili
 - operativne najmove (ako se njime ne prenose suštinski svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad imovinom)

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmodavatelja (nastavak)

Financijski leasing

- Financijski leasing je najam gdje:
 - vlasništvo nad predmetom najma prelazi na korisnika najma do kraja razdoblja najma,
 - korisnik najma ima opciju otkupiti imovinu koja je predmetom najma po cijeni za koju se očekuje da će biti dovoljno niža od fer vrijednosti imovine na datum mogućnosti korištenja opcije tako da je na datum početka najma realno sigurno da će opcija biti iskorištena,
 - razdoblje najma podudara se većim dijelom s ekonomskim vijekom predmeta najma, čak i ako ne dođe do prijenosa vlasništva,
 - sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja najma je na početku najma jednaka najmanje većem dijelu cijele fer vrijednosti predmeta najma i
 - imovina u najmu je specijalizirane namjene tako da preinake može koristiti samo korisnik najma.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmodavatelja (nastavak)

Financijski leasing (nastavak)

Početno mjerjenje

- Davatelj najma dužan je imovinu danu u financijski najam na početku najma iskazati kao potraživanje u visini jednakoj neto ulaganju u najam.

Naknadno mjerjenje

- Priznavanje financijskog prihoda treba se temeljiti na osnovici koja odražava konstantnu periodičnu stopu povrata na neto ulaganje najmodavca koje se odnosi na financijski najam.

Priznavanje prihoda davatelja najma koji je proizvođač ili distributer

- Na datum početka najma, davatelj najma koji je proizvođač ili distributer priznaje dobitke i gubitke od prodaje sukladno svojoj politici za neposrednu prodaju na koju se primjenjuje MSFI 15.

MSFI 16: Računovodstvo najmova kod najmodavatelja (nastavak)

Operativni leasing

Početno mjerjenje

- Davatelj najma dužan je imovinu danu u operativni najam na početku najma iskazati kao imovinu po prirodi imovine.

Naknadno mjerjenje

- Prihod od najma iz poslovnih najmova treba priznati ravnomjerno u prihod na temelju pravocrtne metode tijekom razdoblja najma, osim ako ne postoji druga sustavna osnova koja bolje predstavlja vremenski okvir u kojem se smanjuju koristi od upotrebe iznajmljene imovine.
- Politika amortizacije iznajmljene imovine treba biti u skladu s uobičajenom politikom amortizacije najmodavca za sličnu imovinu, a trošak amortizacije treba se izračunati u skladu s MRS 16 i MRS 38.

MSFI 16: Prodaja i povratni najam

Transakcije prodaje i povratnog najma

- Primjena kriterija iz MSFI-ja 15 kojima se utvrđuje kada je neka obveza na činidbu ispunjena.
- Prijenos imovine koji zadovoljava kriterije iz MSFI 15 za iskazivanje transakcije kao prodaje - prodavatelj mjeri imovinu s pravom korištenja razmjerno dijelu prethodne knjigovodstvene vrijednosti koja se odnosi na zadržano pravo korištenja, a u računu dobiti i gubitka iskazuje iznos dobiti odnosno gubitka koji se odnosi na prava prenesena na kupca.
- Ako fer vrijednost naknade za prodaju nije jednaka fer vrijednosti predmetne imovine li ako plaćanja za najam nisu jednaka tržišnim cijenama, prihodi od prodaje svode se na fer vrijednost, bilo kroz obračunavanje predujmova, bilo kroz iskazivanje dodatnog financiranja.

MSFI 16: Prva primjena MSFI 16

Prva primjena MSFI 16

- Subjekti su dužni primijeniti MSFI 16 na izvještajne godine koje započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2019. godine. Dopuštena je ranija primjena ako se u isto vrijeme primjenjuje i MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima.
- Praktična pomoć sastoji se u tome da subjekti kod prve primjene MSFI-ja 16 nisu dužni ugovore ponovno podvrgavati provjeri u smislu jesu li ugovori o najmu odnosno sadrže li najam. [toč. C3 MSFI-ja 16]
- Kod prve primjene MSFI 16 najmoprimatelji su dužni:
 - a) priznati obavezu po osnovu najma s datumom prve primjene standarda za najmove prethodno klasificirane kao poslovni najam primjenom MRS 17. Najmoprimac tu obavezu po osnovu najma mjeri po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja za najam, diskontiranih po inkrementalnoj stopi zaduživanja najmoprimca s datumom prve primjene standarda.

MSFI 16: Prva primjena MSFI 16 (nastavak)

(b) priznati imovinu s pravom korištenja s datumom prve primjene standarda po:

- i) njenoj knjigovodstvenoj vrijednosti kao da je standard primjenjivan od prvog dana trajanja najma, ali diskonirano po inkrementalnoj stopi zaduživanja najmoprimca s datumom prve primjene standarda; ili po
- ii) iznosu jednakom obavezi po osnovu najma, usklađenom prema iznosu svih unaprijed izvršenih ili obračunatih plaćanja koja se odnose na taj najam priznatih u izvještaju o finansijskom položaju neposredno prije datuma prve primjene standarda.

(c) primjeniti MRS 36 Umanjenje vrijednosti imovine na imovinu s pravom korištenja od datuma prve primjene standarda, izuzev ako koristi praktičnu pomoć iz točke C10.(b) MSFI 16.

Hvala na pažnji

